

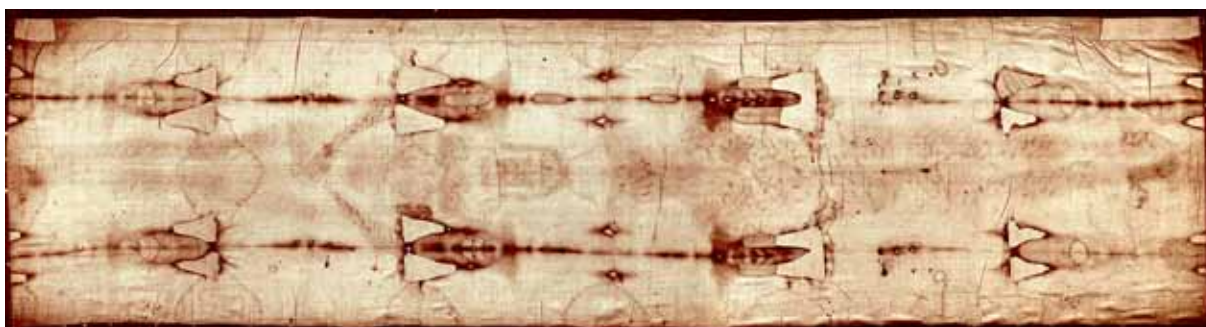
Herman Boon
De lijkwade van Turijn

Inleiding

De lijkwade van Turijn is een intrigerend stuk textiel. Dat het de lijkwade was waarin het lichaam van Jezus gewikkeld was toen het in het graf lag, werd door velen geloofd of gehoopt, terwijl anderen dat heftig bestreden. Daarbij kwam nog dat onderzoeken resultaten leverden die niet met elkaar te rijmen waren. Door zaken op een rij te zetten is het toch mogelijk een helder beeld te krijgen.

Vragen zijn er voldoende. Wat is er aan de lijkwade ontdekt? Hoe oud is de lijkwade? Klopt wat gevonden is met de tekst van de Bijbel? Hoe is de afbeelding ontstaan? Welke weg heeft de lijkwade afgelegd? En wat betekent de lijkwade voor deze tijd?

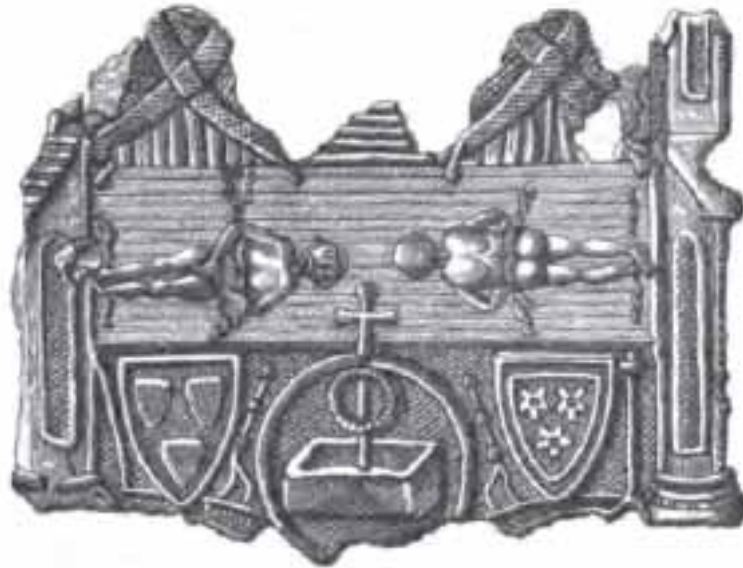
De lijkwade van Turijn is een dichtgeweven linnen doek van 4,40 m lang en 1,10 m breed. De dikte is 0,3-0,4 mm.^[1] Het meest opvallend zijn de sporen van een brand, maar als je goed kijkt zie je daartussen de afbeelding van een man van 1,75 m lang ^[2], van voren en van achteren. Volgens de overlevering zou het de lijkwade zijn, waarin het lichaam van Jezus na zijn dood gewikkeld werd. Dan zou de doek dus twintig eeuwen oud moeten zijn. Veel mensen konden zich dat niet voorstellen en meenden dat het een vervalsing moest zijn. Van een afstand van 1 of 2 meter zie je wonden van een kruisiging, maar er zijn meer mensen gekruisigd dan Jezus. Kruisiging was een Romeinse straf en werd in het hele Romeinse Rijk toegepast, dus als de doek echt is, zou hij ook van iemand anders dan Jezus kunnen zijn geweest. Er was enkel de overlevering en de bewezen geschiedenis van de doek vanaf ongeveer 1350. Hij was toen in het bezit van een Franse graaf, die hem bewaarde in Lirey zo'n honderd kilometer ten zuidoosten van Parijs in het departement Aube, waarvan Troyes de hoofdstad is.

Daar in de buurt, in de Seine, is dit pelgrimsinsigne gevonden. Je ziet daarop de lijkwade afgebeeld. Het bewijst dat er pelgrims kwamen om de lijkwade te vereren.

Honderd jaar later, in 1453, is de doek verkocht aan de hertog van Savoie, die hem in een kapel in de hoofdstad Chambéry liet bewaren in een zilveren kist. Bij een brand in die kapel in 1532 werd de doek beschadigd. Er vielen gaten in en er ontstonden schroeiplekken. Twee jaar later hebben zusters van de Arme Clarissen lappen over de gaten gestikt en er aan de achterkant een linnen voering tegenaan genaaid.

[1] <https://www.shroud.com/pdfs/doclist.pdf> (Fanti, Schwartz e.a., 2005) B3

[2] <https://www.shroud.com/pdfs/doclist.pdf> (Fanti, Schwartz e.a., 2005) B26

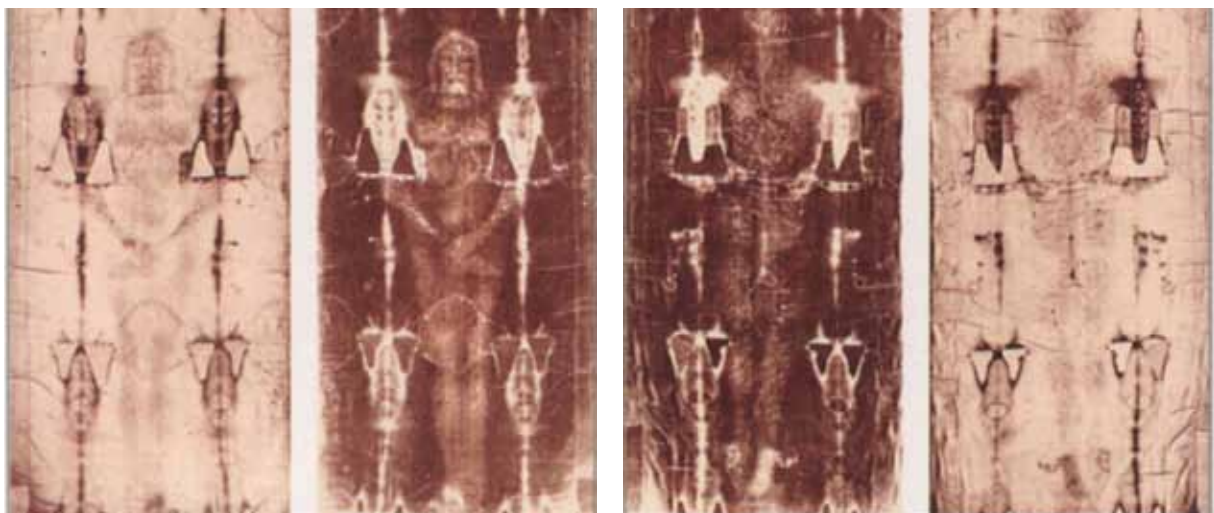
In Turijn bevindt hij zich vanaf 1578. Piemonte, waarvan Turijn de hoofdstad was, hoorde bij Savooie. Het verhaal gaat, dat Carolus Borromeüs de lijkwade wilde bezoeken in het kader van een gelofte die hij gedaan had, maar dat de tocht over de Alpen voor hem te zwaar zou zijn, waarop de hertog de lijkwade liet overbrengen van Chambéry naar Turijn. De lappen die na de brand over de gaten waren gestikt, werden in 2002 verwijderd, evenals de voering.

Waarnemingen

Wat is er aan de lijkwade ontdekt?

De doek kwam in het nieuws in 1898, toen hij werd **gefotografeerd**. Bij het ontwikkelen van de negatieven ontstond een beeld, dat veel duidelijker was dan de lijkwade zelf. De uitstekende lichaamsdelen waren op de negatieven licht en de dieper liggende donker, wat je juist van een positief verwacht. Er was een verloop van licht naar donker naarmate de delen dieper lagen. Dat maakte het beeld als het ware driedimensionaal en heel natuurlijk.

Met contrastverhoging en in ultraviolet kon later de kwaliteit van de afbeelding nog verbeterd worden.

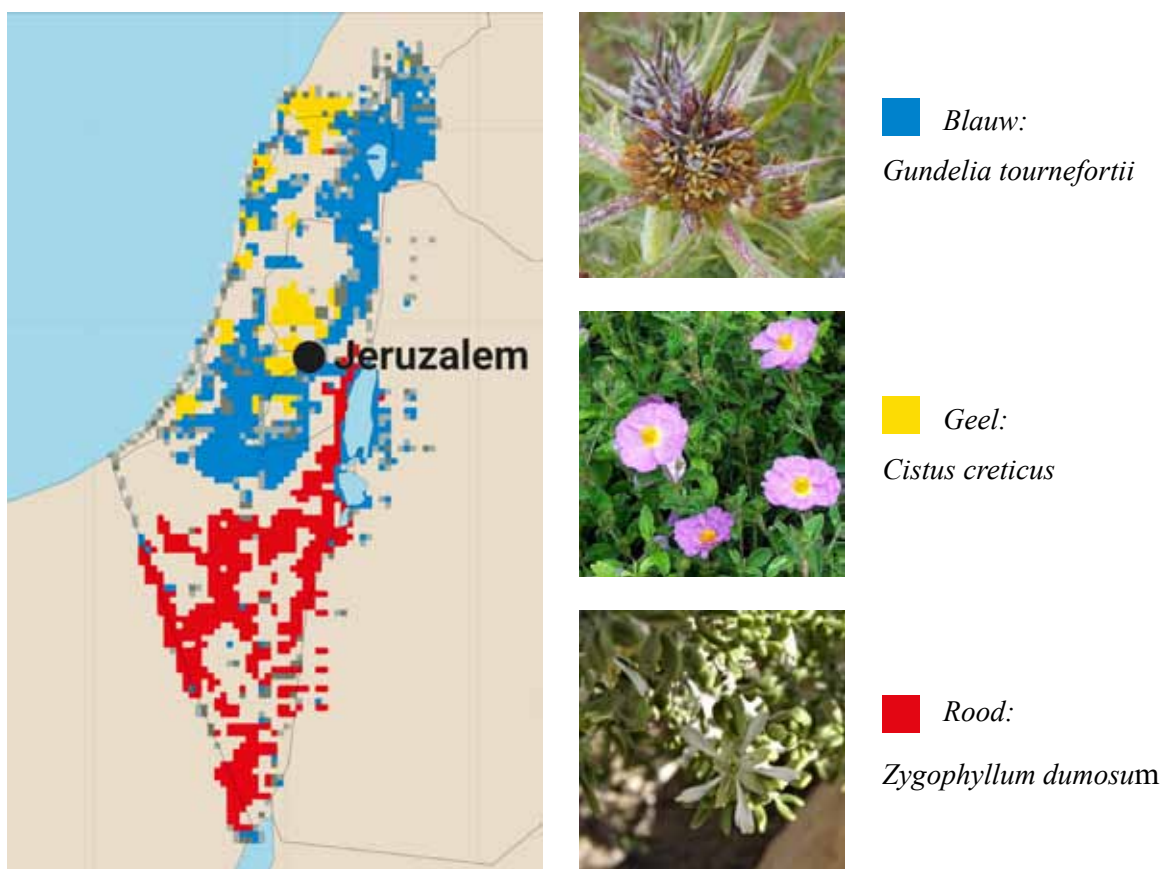
De doek is **bij het hoofd omgeslagen** geweest, zodat voor- en achterkant van het lichaam worden weergegeven. Dat moeten we ons voorstellen zoals op dit schilderij uit 1660 van Jean-Gaspard Baldoino uit Nice. Onder is hij om het lijk geslagen; boven is hij uitgevouwen.

In het weefsel zijn **stuifmeelkorrels** ontdekt van 58 verschillende planten, voor een deel voorkomend in Frankrijk en Italië, maar 28 ervan groeien in het Nabije Oosten, onder andere in Turkije, en 14 hiervan in Palestina. Hiervan waren er drie van planten die alleen in Palestina en omgeving bloeien:

- *Gundelia Tournefortii*, een distel, die ook in Syrië en een groot deel van Turkije voorkomt;
- *Cistus Creticus* van de zonneroosfamilie;
- *Zygophyllum Dumosum*, boonkapper, een woestijnplant, die alleen in Sinaï en bij de Dode Zee groeit. [3]

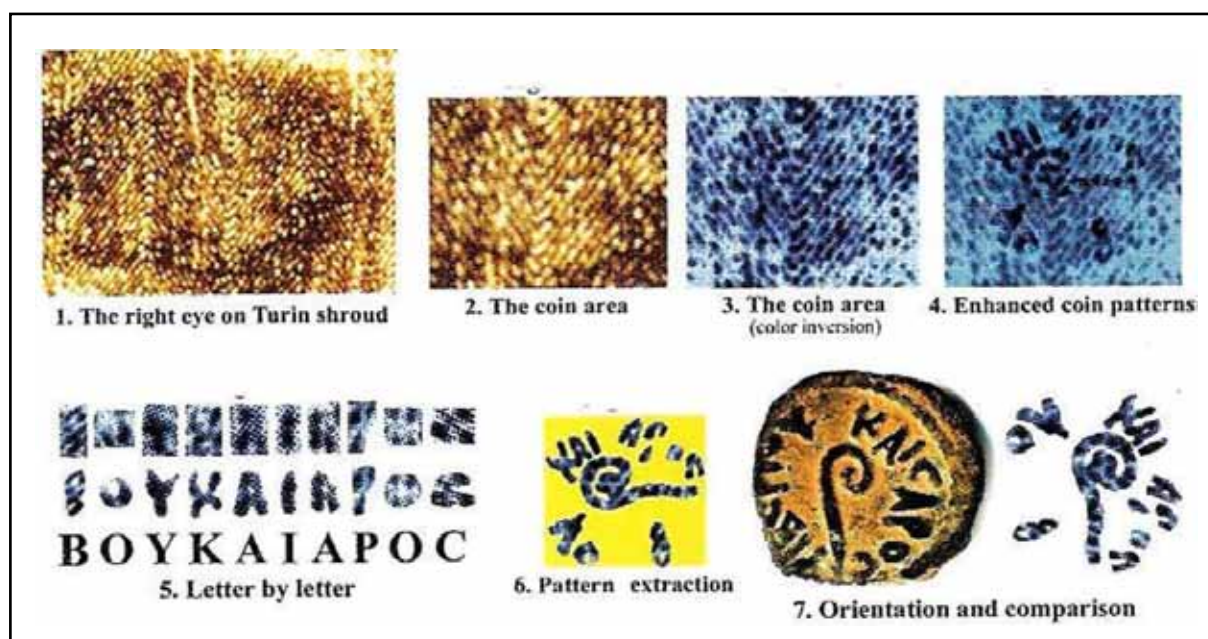
Alle drie bloeien ze in maart of april.

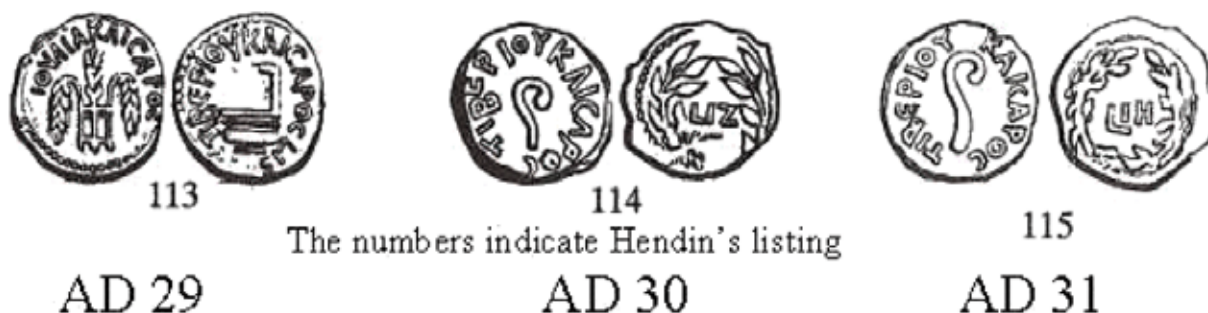
Hier zijn de verspreidingsgebieden aangegeven en te zien is, dat ze alleen in de omgeving van Jeruzalem alle drie voorkomen. Dat betekent dat de doek in ieder geval in Palestina is geweest.

[3] <https://www.shroud.com/pdfs/doclist.pdf> (Fanti, Schwartz e.a., 2005) C15

Op de ogen werden afdrukken van twee **muntjes** gevonden, die in 2001 aan beeldextractie met een computer onderworpen werden,^[4] in spiegelbeeld uiteraard. Links boven zie je een oog en met enige fantasie iets wat erop ligt. Dat is vergroot en daarna zijn de kleuren omgekeerd; dat gaf al een beter beeld. Daarna is het patroon van het visgraatweefsel van de doek van de afbeelding afgetrokken, waardoor dat niet helemaal verdwijnt, maar minder overheersend wordt. Enkele letters kwamen te voorschijn en in het midden een staf. Die letters en staf werden vergeleken met munten in een muntenboek. De gevonden letters B OY KAI APOC komen uit TIBEPLOY KAICAPOC, „van keizer Tiberius”, niet met de Griekse Σ, maar met de C die later ook in het Cyrillische schrift van de Slavische talen is terechtgekomen; de B is weer wel Grieks en niet de Slavische Б.

Met behulp van de bladzijde uit het muntenboek hieronder kan de munt geïdentificeerd worden als een lepton van Pontius Pilatus, geslagen in 30 of 31, waarschijnlijk is het die uit 31. De munt op het andere oog was minder duidelijk, maar moet ook een lepton uit 30 of 31 zijn.

The information on Pilate coins is from David Hendin's book 'Guide to Biblical Coins'. The three main types are shown. Pilate was the procurator of Judea from 26 AD to 36 AD. However the coins he issued belonged to the period AD 29-31 only.

[4] <https://www.shroud.com/pdfs/ohiotvoommen.pdf> (Oommen, 2014)

De muntjes bedekten de oogleden van de dode. Het praktische nut om zo de ogen van de dode gesloten te houden was bij de Joden bekend: er zijn schedels gevonden waar de muntjes ingevallen waren.

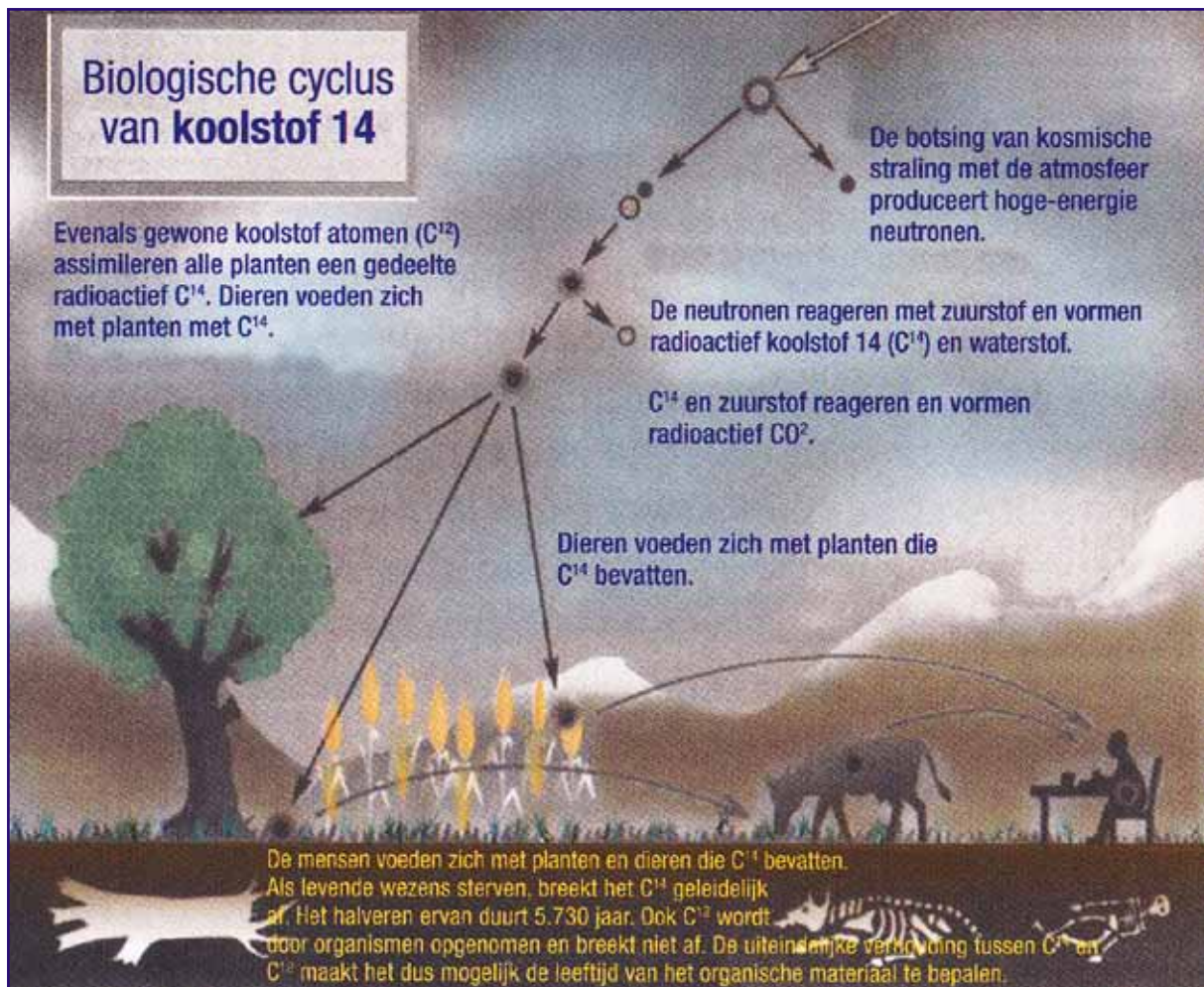
Op de doek is met zekerheid **bloed** aangetoond. Dat bloed van bloedgroep AB is uit de wonden gelopen in de lengterichting van het lichaam, zoals gebeurt wanneer het aan het kruis hangt, en die bloedsporen zijn bij contact overgebracht op de lijkwade. Maar ook in de richting loodrecht daarop zijn bloedsporen uit het lichaam gekomen na horizontaal leggen van de dode. Een deel van het bloed was zogenaamd post-mortembloed met scheiding in bloed en serum, dat een waterige ring om het bloed vormt. Dit „water en bloed” staat ook in het evangelie van Johannes genoemd. Onder de bloedvlekken ontbreekt de afbeelding, zodat die na het bloed op de lijkwade moet zijn gekomen.

Met een speciale techniek zijn fijne **zandkorrels** in het linnen gevonden ^[5] op de plaats van de voetzool, op de plaats van de linker knie en op de plaats van de neus. Met het blote oog zijn ze niet te zien. Dat wijst er al op, dat de lijkwade authentiek is. Want waarom zou een vervalsers zand inbrengen dat je toch niet kunt zien?

Het lijkt dus waarschijnlijk, dat de doek in de tijd van Jezus' dood in Palestina is geweest.

[5] <https://www.shroud.com/pdfs/doclist.pdf> (Fanti, Schwartz e.a., 2005) A79

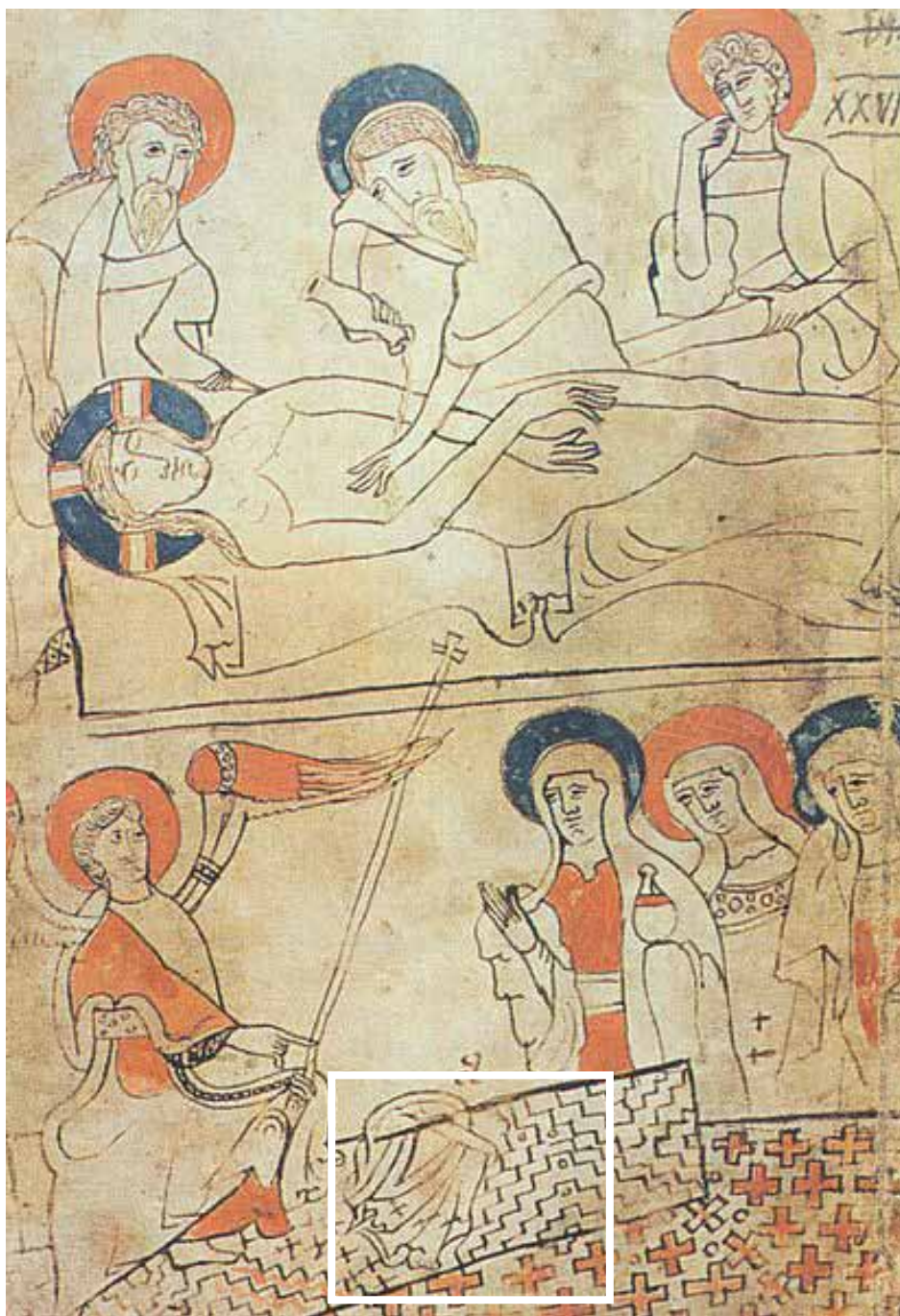

Ouderdom

Er is natuurlijk sterk op aangedrongen een bepaling van de ouderdom uit te voeren. Dat is gebeurd in 1988. Een monster werd van een hoek van de lijkwade afgeknipt, in drieën gedeeld en onderzocht met de C^{14} -methode door laboratoria in Oxford, Zürich en Tucson, Arizona. C^{14} is een radioactieve isotoop van koolstof, die in de atmosfeer continu wordt gevormd door wisselwerking van neutronen met stikstof (niet zuurstof, zoals op de afbeelding staat), en die neutronen zijn weer gevormd door de invallende kosmische straling. De C^{14} reageert chemisch met zuurstof tot kooldioxide, die net als ander kooldioxide wordt opgenomen door levende planten, zoals vlas. Zodra de plant dood is, houdt de opname van koolstof op en blijft alleen het radioactieve verval van C^{14} doorgaan. Dat vervalt met een halveringstijd van ruim 5000 jaren, wat betekent dat na 5000 jaar nog maar de helft van de koolstof-14 over is. De hoeveelheid C^{14} in verhouding tot de stabiele koolstofisotopen C^{12} en C^{13} wordt dus steeds kleiner en is daardoor een maat voor de ouderdom van dood organisch materiaal, zoals linnen.

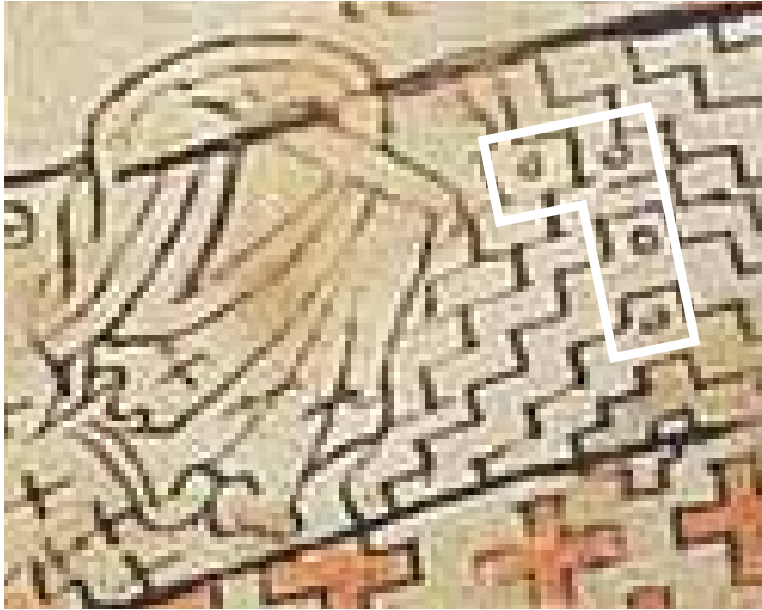
De laboratoria kwamen alle drie tot een datering in de middeleeuwen; het vlas waarvan het linnen gemaakt is, moest geogst zijn tussen 1260 en 1390. Men was daar voor 95% zeker van.

Dit was voor veel mensen die hoopten op een uitkomst in de 1^e eeuw een grote teleurstelling, maar er bleef twijfel, want er bestond al een afbeelding van de lijkwade in een miniatuur van 1192-1195. Dat is het Pray-manuscript. Het is genoemd naar een Hongaarse Jezuïet, György Pray, die het in 1770 ontdekte. Als de doek tussen 1260 en 1390 geweven is, kan er onmogelijk in 1195 al een afbeelding van bestaan.

Miniatuur uit het Pray-manuscript 1192-1195.

Op die miniatuur is zelfs het typische visgraatpatroon van het weefsel te zien. Vier gaten die een hoofdletter L vormen zijn zowel op die afbeelding als op de lijkwade zelf te zien. Ze zijn vermoedelijk ontstaan door brandende pek of wierook.

Vergelijk de gaten in de uitvergroting met die op de lijkwade ernaast.

Verder klopt het op de afbeelding ontbreken van de duimen, die inklappen zodra de middelste polsenuw geraakt wordt door de spijker.

Ook om andere redenen werd getwijfeld aan de uitkomst van de ouderdomsbepaling met de C^{14} -methode; als ontledingsproduct van lignine, een bestanddeel van planten, wordt **vanilline** gevonden, maar minder naarmate die planten ouder zijn. Die vanilline is wel gevonden in de aangestikte voering en in de monsters die voor de C^{14} -bepaling gebruikt zijn, maar nauwelijks op de oorspronkelijke lijkwade. Die zou dus veel ouder zijn dan de C^{14} -datering aangaf. Twee spectroscopische methoden en meting van de elasticiteit van de vezels leidden bij vergelijking met goed gedateerde weefsels tot vroegere dateringen, weliswaar met heel ruime marges, maar waarbinnen wel ook de 1^e eeuw valt.

Ouderdomsbepalingen

Koolstof-14-methode	620-750 jaar
Bijna geen vanilline aangetoond	> 1300 jaar
Ramanspectroscopie	1700-2700 jaar
Infraroodspectroscopie (FTIR)	(2350-3150 jaar)
na correctie voor brand	1900-2700 jaar
Elasticiteit	1200-2000 jaar

Foutieve uitkomsten van de C¹⁴-datering komen overigens vaker voor.

Verder is in het linnen hier en daar katoen meegeweven, vermoedelijk ter versteviging. Dat katoen is van een Egyptische soort *Gossypium herbaceum*,^[6] die in de middeleeuwen in Europa niet meer bekend was.

Verklaringen van foutieve uitkomst

Vetzuren van ongewassen handen ?

Bacteriekolonies ?

Opneming rook bij brand 1532 ?

Neutronen door aardbeving ?

Monsters genomen van reparatieplaats!

Hoe kan er zo'n grote afwijking in de koolstof-14-bepaling zijn opgetreden? Kan er sprake zijn geweest van verontreiniging? Het monster was genomen bij een hoek, waar de doek veelvuldig is aangepakt, wanneer hij tentoongesteld werd. Dat gebeurde in Turijn vaak en hij is ook enkele keren op tournee gegaan langs verschillende Europese steden. Maar om de datering van het linnen te verschuiven van de 1e eeuw naar rond 1300 zou er meer vet dan linnen moeten zijn en dat lijkt uitgesloten.

Ook een bioplastische laag van levende bacteriën, die een voortgaande stofwisseling hebben, zou die verschuiving niet kunnen veroorzaken. En met een microscoop zou men die bacteriën hebben moeten zien, net zoals men wel rode bloedlichaampjes heeft waargenomen, die ongeveer even groot zijn.

Een andere hypothese gaat uit van verstoring door de brand in 1532, waarbij koolstof uit de rook in het linnen opgenomen zou zijn. Dat laatste heeft men in het laboratorium geprobeerd te imiteren, maar dat is niet gelukt.

Bij een zware aardbeving zouden neutronen zijn vrijgekomen. Die zouden dan met stikstof op de lijkwade gereageerd moeten hebben tot koolstof, maar behalve in het bloed is geen stikstof op de doek gevonden.

[6] <https://shroud.com/pdfs/rogers2.pdf> (Rogers, Arnoldi, 2002) p. 13

De vreemde uitkomst van de C¹⁴-bepaling wordt nu toegeschreven aan de reparaties van de doek na de brand in de zestiende eeuw door de Arme Clarissen, die de lapjes over de gaten en de voering aan de achterkant hebben aangebracht. Dat herstel door de zusters is heel zorgvuldig gebeurd door het invlechten van de lapjes en vrijwel onzichtbaar. In het genomen monster moet 1^e-eeuws en 16^e-eeuws materiaal gezeten hebben, zodat het niet representatief was voor de hele lijkwade.

Vergelijkingen met de Bijbeltekst

Is de lijkwade authentiek? Om die vraag te beantwoorden kunnen waarnemingen vergeleken worden met de tekst van de Bijbel.

In 2008 is de lijkwade digitaal gefotografeerd met hoge dichtheid, waarbij 12 miljard beeldpunten, elk van een paar honderdsten van een millimeter, werden vastgelegd. De hierbij en de eerder gevonden kenmerken leiden tot een lijst, die vergeleken kan worden met de beschrijving in de evangeliën:

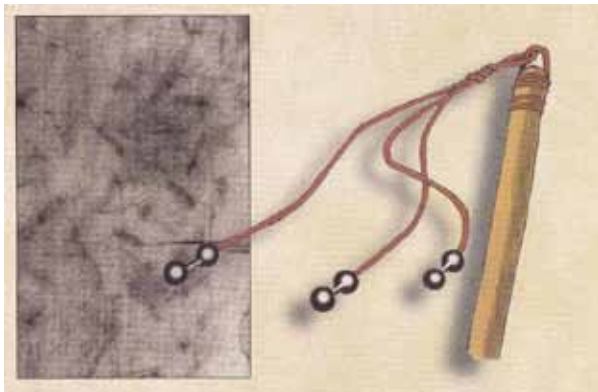
1. Het lijk is ingewikkeld in een **lijkwade**. Meestal werd het op het kruis gelaten als voedsel voor de gieren.
2. Er zijn wonden op het voorhoofd en op het achterhoofd, die afkomstig zijn van **doornen**. Een kroon van doornen werd op het hoofd van Jezus gedrukt bij wijze van spotternij, omdat hij gezegd zou hebben, dat hij de koning van de Joden was. Dit moet welhaast uniek zijn.
3. Uit wonden op de schouders blijkt, dat op weg naar de executieplaats de veroordeelde niet het hele kruis, maar alleen de dwarsbalk droeg, die ongeveer 40 kg woog. Op afbeeldingen draagt Jezus meestal het hele kruis, maar misschien was het praktischer om de verticale balk vast in de bodem te laten staan. Het **dragen van het kruis of de kruisbalk** door de veroordeelde was lang niet overal en altijd de gewoonte. Mogelijk werden de armen van de man uitgestrekt vastgebonden aan de kruisbalk met touwen, waardoor hij zich bij een val niet kon opvangen met de armen. Bij de man van de lijkwade was de neus gebroken. Dit kan het gevolg zijn van een val tijdens de kruisweg.
4. Uit de bloedplekken op de lijkwade blijkt dat voor de kruisiging **spijkers** werden gebruikt, die door het polsgewricht werden geslagen en door het midden van beide voeten. Het alternatief was bevestiging aan het kruis met touwen. De gekruisigde Jezus werd overigens altijd afgebeeld met de spijkers door de handpalmen, maar dat kan niet kloppen met de werkelijkheid, omdat de hand onder het gewicht van het lichaam uitscheurt. Opmerkelijk is dat de heilige Birgitta van Zweden in de 14^e eeuw visioenen had van de kruisiging met de spijkers in de polsen.
5. Er is een **borstwond** als gevolg van een speerstoot rechts tussen de vijfde en zesde rib.^[7] Hieruit is post-mortembloed gelopen (ringen van bloed in water). Meestal werden de **benen** gebroken om de gekruisigde snel te laten sterven (hij kan zich dan niet meer opdrukken en stikt). In dit geval is dat **niet** gebeurd, maar heeft een soldaat een speer in zijn borst

[7] <https://www.shroud.com/pdfs/doclist.pdf> (Fanti, Schwartz e.a., 2005) A76

gestoken, omdat hij al gestorven was.

6. De graflegging had plaats in **haast**; ritueel wassen en oliën werden uitgesteld, wat verklaard kan worden door de naderende sabbath, die begint op vrijdagavond met het invallen van de duisternis. Er kan wel een menigte bloemen en bladeren om het lichaam gelegd zijn: een mengsel van mirre-hars en aloë-bladeren wordt genoemd (Joh. 19:39-40), 100 pond; in een andere Bijbelvertaling staat 30 kg.
7. Er zijn **geen sporen van rottingsproducten** gevonden, wat zou wijzen op een kort contact tussen lijk en lijkwade, minder dan 30 tot 40 uur.

Bij elk van deze zeven punten, die overeenkomen met de beschrijving in de evangeliën, is geschat hoe vaak in de geschiedenis het genoemde punt zal zijn voorgekomen en uit berekening volgt dan, dat de kans dat er een tweede gekruisigde is geweest, voor wie alle zeven punten gelden, gelijk is aan 1 op 200.000.000.000. Het aantal gekruisigden in de hele geschiedenis en in de hele wereld wordt geschat op een paar honderdduizend tot een paar miljoen, stel 1 miljoen, zodat er een kans van 1 op 200000 is, dat het lichaam van een ander dan Jezus erin heeft gelegen. Ofwel de kans dat de lijkwade het lichaam van Jezus omhuld heeft is 99,9995%. Normaal is 95% zekerheid voldoende, dus een kans van 1 op 20 dat het toch anders is, maar hier is de kans dat het een andere gekruisigde is geweest 10000 maal kleiner dan 1 op 20. Zo'n grote zekerheid is uitzonderlijk. We moeten dus concluderen, dat er overtuigend bewijs is voor de stelling, dat de lijkwade van Turijn de lijkwade van Jezus is.

Romeinse zweep en bloedsporen van zweepslagen op de rug

En dan zijn andere overeenstemmingen nog niet meegeteld. Zo zijn er sporen van **geseling** met een Romeinse zweep. Op de rug zijn negentig afdrukken van haltertjes met bloedsporen, volgens anderen wel 120. Als er drie haltertjes aan een stok zaten, waren dit 30 tot 40 slagen. Zelfs de richting vanwaaruit de slagen werden toegediend is te zien. De man die aan de ene kant stond moet een stuk kleiner zijn geweest dan die aan de andere kant.

Jezus hing **naakt** aan het kruis, want de soldaten verdeelden zijn kleren. Toch wordt hij altijd afgebeeld met een lendendoek om. Mijn grootvader was beeldhouwer van heiligenbeelden, maar hij zal nooit een kruisbeeld van een naakte Jezus hebben gehouden.

Des te opvallender is het dat Jezus in het Pray-manuscript naakt is weergegeven. Zeker in de middeleeuwen was dat uitzonderlijk.

Doeken

In de evangeliën worden verschillende doeken genoemd in verband met het lijk van Jezus. Voor de aanduiding van de doeken kunnen het best de oorspronkelijke Griekse woorden aangehaald worden en dan blijkt dat volgens drie evangelisten het lichaam van Jezus in het graf werd gelegd, gewikkeld in een lijkwade (σινδών); alleen Johannes heeft het over ὀθόνια, linnen windsels, meervoud.

	Doeken	
	<i>voor de graflegging</i>	<i>na de opstanding</i>
Matteüs	σινδών (= lijkwade)	
Markus	σινδών	
Lucas	σινδών	ὀθόνια
Johannes	ὀθόνια (= linnen windsels)	ὀθόνια σουδάριον (= zweetdoek)

Na de verrijzenis waren volgens Johannes in het graf achtergebleven: de linnen windsels (ὀθόνια) en een opgerolde zweetdoek (σουδάριον), „die op zijn hoofd geweest was”. Verondersteld wordt dat de zweetdoek is gebruikt zolang Jezus’ lichaam nog aan het kruis hing, want eerst moest nog toestemming gevraagd worden om het lichaam van het kruis af te halen. Geen van de evangelisten heeft het bij de inspectie van het graf na de opstanding nog over een „σινδών” (lijkwade). Een van de onderzoekers concludeerde daarom, dat de lijkwade niet in het graf was achtergebleven en wellicht door Jezus was meegenomen.

Maar het kan ook zijn, dat met ὀθόνια toch de lijkwade σινδών bedoeld werd. Dat verklaart waarom volgens Lucas Jezus het graf inging in een σινδών en na de verrijzenis ὀθόνια achterliet. De zweetdoek σουδάριον zou van het hoofd verwijderd zijn vóórdat het lijk in de lijkwade werd gelegd.

In Oviedo in Spanje wordt een zweetdoek bewaard, met bloed van dezelfde bloedgroep AB, die hetzelfde hoofd bedekt heeft in verticale positie van het lichaam, dus toen het nog aan het kruis hing. Dit zou de zweetdoek zijn die in het graf was achtergebleven. Hij bevat plantenpollen uit Noord-Afrika en is volgens overlevering in 614 van Jeruzalem naar Alexandrië in Egypte gegaan, vandaar via de Spaanse havenstad Cartagena naar Toledo en ten slotte naar Oviedo in Asturië gebracht in 711, misschien niet toevallig hetzelfde jaar waarin de mohammedanen de Straat van Gibraltar overstaken en begonnen Spanje te veroveren. Maar in het noordwestelijke deel van Spanje zijn die nooit doorgedrongen, anders was hij misschien niet bewaard gebleven. Zowel in de lijkwade als in de zweetdoek is aragoniet aangetoond,^[8] een minder vaak voorkomende vorm van kalk met weinig strontium, die karakteristiek is voor de Calvarieberg.

[8] <https://www.shroud.com/pdfs/doclist.pdf> (Fanti, Schwartz e.a., 2005) A79

Beeldvorming

Hoe is nu die afbeelding op de lijkwade ontstaan? Er zijn drie mogelijkheden. De afbeelding is aangebracht door een vervalsers in de middeleeuwen of eerder. Zo niet, dan is hij authentiek, maar is er nog de keuze tussen een ontstaan door straling op het moment van de verrijzenis of door chemische reacties in de periode tussen de graflegging en de opstanding.

Er zijn verschillende manieren geopperd waarop een middeleeuwse vervalsers te werk had kunnen gaan, variërend van een penseel tot een strijkijzer en tot lichtgevoelig materiaal, maar geen van die procedés leidt tot het gewenste resultaat. Het is interessanter om nog eens de argumenten op een rij te zetten, waarom een vervalsers de lijkwade niet gemaakt kan hebben en waarom het de lijkwade van Jezus moet zijn.

- Er zijn geen verfstoffen of pigmenten gevonden, behalve meekrap. Bij de productie van het linnen werden daarmee tintverschillen verdoezeld, die waren ontstaan door het niet gelijkmatig bleken. Van de rode kleurstof uit de meekrapwortel, alizarine, zijn sporen gevonden, maar verspreid over de hele lijkwade, dus niet alleen ter plaatse van de afbeelding. Doordat de meeste alizarine in de loop van de tijd verdwenen is, zijn nu weer lichte en donkere banden in het weefsel te zien.
- Het beeld is richtingneutraal (geen penseelstreken).
- Je ziet pas goed wat je schildert van een afstand van twee meter. Dat is onhandig.
- Om zo fijn te kunnen schilderen moet het kwastje uit slechts één haar bestaan.
- Door het linnen is een Egyptische soort katoen gesponnen, die in de middeleeuwen in Europa niet bekend was, omdat de handel met het Nabije Oosten was ingestort na de verovering door de islam.
- Het bloed moet zijn opgebracht vóór de afbeelding, voor een vervalsers niet logisch.
- De afbeelding is in negatief. Waarom zou een vervalsers dát doen?
- De spijkers zijn niet door de handen, maar door de polsen geslagen, anders dan altijd wordt afgebeeld.
- De duimen zijn ingeklapt door het spijkeren tegen de polszenuw.
- Muntjes van Pilatus zijn geïdentificeerd.
- Er zijn onzichtbare straatgruiskorreltjes gevonden bij voet, knie en neus. Waarom zou een vervalsers dat doen, als toch niemand ze kan zien?
- Dat gruis was calciumcarbonaat van de aragonietstructuur, zoals voorkomt op de Calvarieberg, terwijl de calcieststructuur veel algemener is.
- Geen lendendoek. Op de dubbelafbeelding van Jean-Gaspard Balduino is duidelijk zichtbaar, dat hij Jezus zelfs in de lijkwade nog een lendendoek om laat houden. Een vervalsers zou ongetwijfeld aangeknoopt hebben bij de gewoonte om de gestorven Jezus af te beelden met een lendendoek.

We kunnen dus met zekerheid zeggen, dat Jezus' lichaam in de lijkwade heeft gelegen. Maar wetenschappers willen graag ook weten hoe dan die afbeelding op de doek is gekomen. Daar zijn ze nog niet uit. Geen enkele theorie kan tot nu toe een volledige verklaring geven.

Vorming van het beeld door straling?

- Korte puls ultraviolette straling uitgezonden door het lichaam.
- Uitzending van elektronen door een elektrisch veld van seismische oorsprong of vanuit het lichaam (corona-ontlading, bolbliksem).
- Neutronen uit het gesteente losgeslagen door de aardbeving.
- Omzetting van materie in energie volgens de wet van Einstein: $E = m c^2$

De meeste geleerden dachten en velen denken dat nog steeds, dat een of andere soort **straling** op het moment van de verrijzenis een rol gespeeld heeft. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken, dat ze hun fantasie de vrije loop lieten, want de ene hypothese was nog wilder dan de andere. Een verrijzenis was nogal uniek en kon best eens gepaard zijn gegaan met een uitzonderlijk natuurverschijnsel. De Bijbel noemt al een aardbeving.

Ze begonnen stukken linnen te onderwerpen aan allerlei straling van verschillende tijdsduur. En ja hoor, bij die proeven bleek dat een laserpuls van **ultraviolette straling** met een duur van niet meer dan enkele milliseconden een zelfde oppervlakkige verkleuring gaf als op de lijkwade. Door de hitte van deze stralingspuls werd water aan het linnen onttrokken en ontstond de bruine kleur van karamel. Maar om de hele afbeelding op deze manier te maken zouden 14000 lasers nodig zijn, die vanuit het lichaam een puls van deze duur zouden moeten geven. En door de hitte die hierbij zou vrijkomen zouden ook de bloedklodders in het afbeeldingsgebied veranderd moeten zijn en dat is niet het geval. Ook de cellulose is niet veranderd, wat betekent dat die niet boven 150°C verhit is.^[9] Dus het kleed is niet op hoge temperatuur geweest, en een ultraviolette stralingspuls kan het beeld niet gevormd hebben.

Anderen denken aan een **corona-ontlading**, iets als een bolbliksem.^[10] Experimenten met linnen onder corona-ontlading reproduceerden de kleur in de buitenste 0,2 µm, vergelijkbaar met de dikte van de verkleuring op de lijkwade, welke laagdikte 0,18 – 0,6 µm bedraagt.^[11] Het lichaam zou dan wel in zeer korte tijd een grote hoeveelheid **elektronen** hebben uitgezonden. Hoe dit kan is dan een volgende vraag. In ieder geval zou dit met verhitting gepaard gaan, die in een bliksem kan oplopen tot 30000°C, en zelfs een fractie daarvan zou de toestand van de bloedklodders veranderd hebben.

[9] <https://shroudofturin.files.wordpress.com/2012/08/rogers-maillard-reaction-for-dan-blog-2.pdf> (Heimbürger, 2012) p. 9

[10] <https://www.shroud.com/pdfs/ohiofanti1.pdf> (Fanti, 2008)

[11] <https://shroudofturin.files.wordpress.com/2012/08/rogers-maillard-reaction-for-dan-blog-2.pdf> (Heimbürger, 2012) p. 15

Deze straling gaat bovendien met de snelheid van het licht en je zou verwachten dat als de straling van het hele lichaam uit zou zijn gegaan, het linnen gelijkmatiger gekleurd zou zijn, waardoor je geen afbeelding van een mens ziet, maar alleen een silhouet.

De over elkaar gekruiste handen op de lijkwade geven de indruk van een röntgenfoto, maar de onderste hand is niet te zien waar deze bedekt is door de bovenste, wat aantoont dat eventuele straling niet door de eronder liggende buik is uitgezonden. Het zijn dan ook niet de beenderen van de hand die op de lijkwade zijn afgedrukt, maar de vingerspieren, die bovenop de rug van de hand liggen.

Een andere hypothese was dat de **aardbeving** waarvan in het evangelie sprake is tot de uitstoot van **neutronen uit het gesteente** had geleid.^[12] Er was zelfs berekend dat die aardbeving een kracht van 8,2 op de schaal van Richter gehad zou moeten hebben. Die neutronen zouden dan gereageerd moeten hebben met stikstof in de lijkwade en de afbeelding hebben veroorzaakt. De tegenwerping is dat een dergelijk effect dan toch vaker gevonden zou moeten zijn bij andere zware aardbevingen. Bovendien is op de lijkwade stikstof alleen gevonden in het bloed. En het ging om zo'n grote hoeveelheid neutronen, dat iedereen in Jeruzalem de stralingsdood gestorven zou zijn.

Bij een **dematerialisatie** van het lichaam zou massa worden omgezet in energie volgens de formule van Einstein: $E = mc^2$. Die vrijkomende energie zou op een of andere manier de afbeelding hebben veroorzaakt.

Bij kernreacties wordt een heel klein deel van de massa m omgezet in een ontzettende hoeveelheid energie E , omdat de factor c^2 zo groot is. Maar er is berekend, dat door de volledige omzetting van een menselijk lichaam een hoeveelheid energie gelijk aan de explosie van 200-300 megaton TNT (trinitrotoluol) zou vrijkomen. De krachtigste waterstofbom ooit, in 1961 op Nova Zembla tot ontploffing gebracht, had een energie van slechts 50 megaton TNT. Het is duidelijk dat bij 200 megaton een groot deel van het Heilig Land verdampt zou zijn.

In de Bijbel zijn meer doden beschreven, die weer levend zijn geworden: Lazarus, die gewoon in levenden lijve uit het graf kwam lopen, de zoon van de weduwe van Naïm, het dochtertje van de Romeinse hoofdman, maar nergens wordt gesproken van verschijnselen als grote hoeveelheden energie die vrijkwamen. Dus noodzakelijk is dat niet.

Bij Jezus is wel nog iets meer aan de hand: het verdwijnen uit onze zichtbare wereld van drie dimensies naar de vierde dimensie. Net zoals je in een tweedimensionaal vlak een hindernis kunt passeren door een klein sprongetje in de derde dimensie, zou je in drie dimensies een afgesloten ruimte kunnen binnengaan via een klein uitstapje in de vierde dimensie. Alleen kunnen wij ons dat moeilijk voorstellen, omdat we maar zintuigen hebben voor drie dimensies. Die vierde dimensie proef ik in psalm 139, vers 5: „Gij omgeeft mij van achteren en van voren en Gij legt

[12] https://www.researchgate.net/publication/274967125_Is_the_Shroud_of_Turin_in_Relation_to_the_Old_Jerusalem_Historical_Earthquake (Carpinteri, Lacidogna, Borla, 2014)

uw hand op mij.” Die hogere dimensie is overal heel dichtbij, net als de derde dimensie overal raakt aan de tweede.

We hoeven niet aan te nemen, dat Jezus al direct naar de vierde dimensie is verdwenen, want Hij kon na zijn opstanding zonder problemen het graf uitlopen net als Lazarus, want de steen was weggerold, en hij bedekte daarna zijn naaktheid met kleren van de tuinman. Daardoor herkenden de vrouwen hem niet direct, toen ze hem aanspraken.

Voor deze gebeurtenissen hoeft Jezus niet naar de vierde dimensie te verdwijnen. Bij latere verschijningen is dat wel het geval. Jezus is enkele malen verschenen en verdwenen: onder andere twee keer in de afgesloten zaal waar de apostelen bijeen waren. Dat gebeurde bijna ongemerkt: „Jezus kwam, terwijl de deuren gesloten waren” (Joh. 20, vers 26), dus veel energie kan daar niet mee gepaard gegaan zijn.

Dus noch het weer levend worden van het lijk, noch het verdwijnen van het lichaam uit onze driedimensionale wereld hoeft met veel energie gebeurd te zijn. Dat het lichaam dan toch enorme hoeveelheden stralingsenergie geproduceerd zou moeten hebben om de afbeelding te krijgen, kan een wonder genoemd worden. Een tweede wonder is dat die hoeveelheden geen schade aan de lijkwade hebben aangericht.

Een regel, die bekend staat als het scheermes van Ockham, zegt dat als iets eenvoudig te verklaren is, geen ingewikkelde verklaringen gezocht moeten worden. Adelardus van Bath (±1080-1142), student van Chartres, schreef het zo: „We moeten luisteren naar de uiterste grenzen van de menselijke kennis en alleen als die het compleet laat afweten, dingen toeschrijven aan God.”^[13] Het ontstaan van de afbeelding op de lijkwade blijkt te kunnen worden verklaard met een chemisch proces.

Chemisch proces

- Door direct contact als van bladeren in een herbarium.
- Uitgewasemde ammoniakdamp (al in 1902).
- Maillard-reacties (2002).

Wat er aan chemische reacties is voorgesteld is niet veel. Een soort contactafdruk als in een herbarium kan niet kloppen voor dieper liggende delen van het lichaam. Maar al in 1902 (Vignon) werd aan ammoniak als reagens gedacht. Een variatie daarop zijn reacties, waaraan de naam van de scheikundige Maillard is gekoppeld.^[14] In 2002 publiceerden Raymond Rogers en Anna Arnoldi hun hierop gebaseerde theorie, die zij staafden met experimenten.^[15] Helaas overleed Rogers in 2005.

Voorstanders van chemische reacties als verklaring menen, dat de verkleuring niet direct met de verrijzenis te maken heeft, maar is ontstaan door gassen, die al daarvóór, in de tijd tussen

[13] *Thomas Woods: De bouwmeesters van Europa, 2018, p. 102*

[14] <https://cen.acs.org/articles/90/i40/Maillard-Reaction-Turns-100.html> (Everts, 2012)

[15] <https://shroud.com/pdfs/rogers2.pdf> (Rogers, Arnoldi, 2002)

overlijden en verrijzenis, uit het lichaam kwamen, zich in de luchtlaag door diffusie verplaatsten naar het linnen en daar reageerden. In tegenstelling tot straling gaat die verplaatsing langzaam. Ze gaat gepaard met concentratieverschillen en daardoor ontstaat de afwisseling van gekleurde en ongekleurde delen van het linnenoppervlak.

Enkele uren na de dood komen uit mond en neus **ammoniakgas en vluchtige aminen**. En inderdaad is de afbeelding bij mond en neus het donkerst. Baard en snor springen eruit.

Bij zware inspanning (en daarvan zal zeker sprake zijn geweest) worden eiwitten in spierweefsel verbrand en dan gaat ook het zweet ammoniak en aminen bevatten en afgeven. Over het hele lichaam kunnen dus vluchtige stikstofverbindingen uitgewasemd zijn.

Die worden gevangen door het linnen, maar uitsluitend aan het oppervlak, vooral aan het binnenoppervlak, maar ook aan het buitenoppervlak, vooral bij het haar, de baard en de snor en bij voorbeeld de onderarmen.^[16] Een deel van die verbindingen moet dus zonder te reageren door het linnen heen zijn gegaan en pas aan het buitenoppervlak gereageerd hebben. Hoe is dat te verklaren?

Zoals hier te zien is,^[17] zit de geelbruine kleur van de afbeelding niet binnenin het linnen, maar alleen aan het oppervlak, op de buitenste vezeltjes van de linnendraden, en bij uitvergroting blijkt: alleen op de buitenomtrek van die vezeltjes. Het binnenste van de vezels bestaat uit cellulose, die niet veranderd is, maar aan de oppervlakte van de vezels zitten suikerachtige verbindingen, voor een deel afkomstig van stijfsel, waarvan sporen zijn gevonden op de linnen vezels,^[18] en die stoffen reageren gemakkelijker dan cellulose.

Overigens kan de kleuring ongedaan gemaakt worden door reductie met een oplossing van hydrazine en waterstofperoxide in pyridine (diïmidereagens) of met lithiumboorhydride.^[19] Het linnen wordt daardoor weer volmaakt wit. Dat betekent, dat de kleur niet het gevolg is van verschroeiing bij hoge temperatuur; die is onomkeerbaar.^[20]

Waarom is de verkleuring beperkt tot een heel dun oppervlaktelaagje? Dat komt door de behandeling van het linnen na de productie. Het linnen is toen waarschijnlijk gewassen in water met wortelextract van zeepkruid (*saponaria officinalis*), waarna het aan de lucht is gedroogd. Het water verdampt aan de beide oppervlakken en het water in het binnenste van het weefsel vult

[16] https://www.researchgate.net/publication/231127493_The_double_superficiality_of_the_frontal_image_of_the_Turin_Shroud (Fanti, Maggiolo, 2004) fig. 13b
<https://shroudofturin.files.wordpress.com/2012/08/rogers-maillard-reaction-for-dan-blog-2.pdf> (Heimbürger, 2012) p. 8

[17] <https://shroud.com/pdfs/rogers2.pdf> (Rogers, Arnoldi, 2002) fig. 22

[18] <https://shroud.com/pdfs/rogers2.pdf> (Rogers, Arnoldi, 2002) p. 30

[19] shroudnm.com/docs/2013-01-10-yannick-clément-reflections-on-ray-rogers-shroud-work.pdf (Rogers, Clément, 9, 32, 33)

[20] <https://www.shroud.com/pdfs/doclist.pdf> (Fanti, Schwartz e.a., 2005) A13

het verdampte water aan door zich naar de oppervlakte te verplaatsen, met de stoffen die daarin zitten. Daar gaat de waterverdamping door totdat het linnen droog is. In het water opgeloste stoffen blijven op de plaats van de verdamping achter. Vergelijk het met een natte plek in textiel; die laat waar het drogen het snelst gaat, een kring achter. Die kring wordt gevormd uit de stoffen, die zich in het water bevonden en die zich met het water naar de rand van de vlek verplaatst hadden. Precies zo concentreren de in het water aanwezige stoffen zich bij het drogen op de beide oppervlakken van de linnen doek.

Die achtergebleven stoffen zijn vooral suikerachtige, zoals stijfjel, en restanten van het zeepkruid. Juist met die stoffen kunnen ammoniak en aminen uit het lijk reageren. Dat kan dus aan binnen- en buitenoppervlak gebeuren, maar niet binnenin het weefsel, waar deze suikerachtige stoffen niet meer zitten. Het verklaart waarom alleen aan de oppervlakken verkleuring wordt gevonden en niet binnenin. Dit komt tegemoet aan een van de bezwaren van tegenstanders van de gasdiffusiehypothese, namelijk dat ook binnenin het linnen beeldvorming zou moeten zijn opgetreden.^[21]

Zeepkruid werkt hemolytisch, wat kan verklaren, waarom de oude bloedvlekken niet zwart zijn geworden. Experimenteel bleek dat bloedvlekken op een met zeepkruid gewassen kleed na meer dan 25 jaar nog steeds rood waren, terwijl zij zonder zeepkruid zwart werden.^[22]

De kleur van dit broodje is een gevolg van **Maillardreacties**. Maillardreacties treden op bij het bakken van brood, maar ook bij allerlei andere processen zoals het braden van vlees, het branden van koffiebonen en zelfs bij het brouwen van donker bier. Zij geven stoffen met bruine kleuren en allerlei geuren. Stikstofverbindingen als aminozuren en suikerachtige stoffen zijn beide in het deeg aanwezig en reageren met elkaar bij verhitting. Ook zuurstof uit de lucht doet mee; vandaar dat vooral de korst bruin wordt.

Net als bij deze bereidingen is bij de lijkwade de eerste reactie die tussen enerzijds suikerachtige

stoffen, ook stijfjel, die zich alleen op de oppervlakken van de doek bevinden, en anderzijds gasvormige stikstofverbindingen, in dit geval aminen uit het lijk. Die komen met name uit de uitstekende delen van het lichaam, die de kortste afstand tot de lijkwade hebben of ermee in aanraking zijn. De eerste reactie is een koppelingsreactie, waarbij de aminen uit de damp worden gevangen door de suikerachtige vaste stoffen. Het product van die eerste reactie is vast

[21] sindone.dii.unipd.it/giulio.fanti/research/Sindone/diffusion.pdf (Fanti, 2004) nr. 1

[22] <https://shroud.com/pdfs/rogers2.pdf> (Rogers, Arnoldi, 2002) p. 5

<https://shroudofturin.files.wordpress.com/2012/08/rogers-maillard-reaction-for-dan-blog-2.pdf>
(Heimbürger, 2012) p. 16

en kan niet van plaats veranderen.^[23] Het heeft nog geen kleur. Het afvangen van aminen in deze koppelingsreactie beïnvloedt het patroon van diffusie in de gasfase. Daarnaast is er invloed van het temperatuurverschil dat ontstaat doordat de ontledingsreacties in het lijk warmte produceren. De volgreacties, dat kunnen er wel zes of acht na elkaar zijn, geven uiteindelijk de kleur. Er zijn honderden producten van Maillardreacties, elk met hun eigen geur en kleur. Om die reacties snel te laten verlopen wordt de temperatuur verhoogd. Brood wordt gebakken in een oven. Bij lage temperaturen verlopen de reacties ook, maar veel langzamer; het kan zijn dat de kleur pas jaren later zijn uiteindelijke intensiteit bereikt. Stel dat het bakken, het bruin worden, bij 165°C een uur duurt. Dan is er een vuistregel die zegt, dat bij elke 10° lagere temperatuur een reactie tweemaal zo langzaam gaat. Dan zou bij 25°C (dus 14 keer 10° lager) dezelfde bruining bereikt zijn na 2¹⁴ uren, dat zijn ruim 16000 uren ofwel twee jaar. Zo lang zou het bij de lijkwade hebben kunnen duren.^[24]

De afbeelding van de muntjes is hiermee nog niet verklaard. Misschien zat er zweet op. Na 36 tot 72 uren komen er vloeibare ontledingsproducten op het oppervlak van een lijk: aminen met namen als putrescine en cadaverine, die even goed met de suikerachtige stoffen kunnen reageren, maar die als vloeistof door de zwaartekracht verplaatst worden. Dat zou op heel andere plaatsen verkleuring geven en de afbeelding verstoren. Dat dat niet is gebeurd leidt tot de conclusie, dat het lijk na 36 tot 72 uren waarschijnlijk niet meer in de lijkwade lag. Dat kan verklaren waarom bij andere lijken nooit een herkenbare afbeelding op een lijkwade wordt gevonden. Binnen deze tijd, namelijk 35-40 uren, voltrok zich de opstanding van Jezus. Zoals Rogers zei: „Wonderen zijn niet nodig om de beeldvorming te verklaren.” (No miracles are necessary to explain the image).^[25] De stralingshypothese, die behalve de verrijzenis zelf nog twee wonderen vereist, namelijk dat een grote hoeveelheid elektronen in een flits uit het lichaam is gekomen (wonder 1) en dat de hitte die daarmee gepaard gaat de lijkwade niet beschadigd heeft (wonder 2), kan verworpen worden. Er is geen reden om te veronderstellen dat Jezus in een flits of een zee van licht zou zijn verzezen.

Reconstructie van de lotgevallen van de lijkwade

- Bij het spinnen is met het linnen wat katoen meegesponnen ter versteviging.
- Bij het weven is op de scheringdraden een stijfselpasta aangebracht voor smering en versteviging.^[26]
- De geweven doek is in warm water gewassen, waarbij het meeste stijfsel is uitgespoeld, en

[23] shroudnm.com/docs/2013-01-10-yannick-clément-reflections-on-ray-rogers-shroud-work.pdf (Rogers, Clément, 144)

[24] shroudnm.com/docs/2013-01-10-yannick-clément-reflections-on-ray-rogers-shroud-work.pdf (Rogers, Clément, 155)

[25] <https://shroud.com/pdfs/rogers2.pdf> (Rogers, Arnoldi, 2002) Abstract 3

[26] *Op het spoor van de lijkwade van Turijn* (Hesemann, 2012) p. 21

vervolgens geveerd met meekrap.

- Twee hoeken van de doek zijn asymmetrisch afgeknipt. Mogelijk was het een priesterkleed met blauwe koorden en kwasten vanaf de hoeken, dat onherkenbaar gemaakt moest worden, voordat het als lijkwade gebruikt zou worden.^[27]
- Bij de graflegging zijn er bloedvlekken op gekomen.
- In het graf is de afbeelding van het lichaam op de lijkwade ontstaan.
- Bij de opstanding is Jezus uit de lijkwade gekomen, die Hij in het graf achterliet.
- Tijdens opslag zijn er watervlekken op gekomen.
- Door het hanteren en bij het tentoonstellen kwamen vuil en vet op de hoeken en randen.
- Er kwamen gaatjes in door brandende wierook of pek, die van een toorts kan zijn gevallen. Deze 4 gaatjes in het patroon van een hoofdletter L komen 4 maal voor en moeten dus zijn ingebrand terwijl de lijkwade was opgevouwen.
- Bij de brand in 1532 ontstonden gaten door gesmolten metaal, schroeiplekken en kleine watervlekken.
- Nonnen stopten de gaten in 1534 en brachten een linnen achterkantbedekking aan.
- Bij verder hanteren en tentoonstellen kwam er meer vuil op.
- In 2002 zijn de stoplapjes en de achterkantbedekking verwijderd.^[28]

Op deze kaart staan de belangrijkste plaatsen, waar de lijkwade bewaard is, aangegeven: Jeruzalem, Edessa, Constantinopel, Lirey, Chambéry en Turijn.

[27] https://www.researchgate.net/publication/267507359_Internal_selvedge_in_starched_and_dyed_temple_mantle_-_No_invisible_repair_in_Turin_Shroud_-_No_Maillard_reaction (Van der Hoeven, 2013)

[28] *Op het spoor van de lijkwade van Turijn* (Hesemann, 2012) p. 21

Routereconstructie

De geschiedenis van de lijkwade moet ongeveer verlopen zijn volgens dit schema:

- 33: Het verhaal gaat dat koning Abgar V van Edessa Jezus gevraagd had naar hem toe te komen om hem te genezen, maar dat zijn brief aankwam toen Jezus al gestorven en verzezen was. Een leerling, Taddeüs, zou daarop met de lijkwade naar Edessa zijn gegaan en de koning genas. Edessa is het tegenwoordige Urfa in Turkije, dicht bij de grens met Syrië.
- In 55 is de lijkwade verstoep wegens het aantreden van een christenvijandige troonopvolger in Edessa.
- In 525 werd de doek bij een overstroming in een stadspoort ontdekt in opgevouwen toestand, zodat alleen het gezicht te zien was.
- In 544 belegerde de Perzische kroonprins Edessa. Hij werd weerstaan dankzij de kracht van een doek met een afbeelding van Jezus. Dat moet de lijkwade zijn geweest.
- In 639 kwam Edessa onder mohammedaanse heerschappij.
- In 944 werd de doek naar Constantinopel gebracht, naar gezegd wordt in ruil voor 200 mohammedaanse gevangenen.
- In 1204 tijdens de 4e kruistocht is hij geroofd door kruisvaarder Otto de la Roche, die hem eerst enige tijd in Athene bewaarde.
- Vanaf 1206 is hij waarschijnlijk 150 jaar verborgen in Otto's burcht in Ray-sur-Saône bij Besançon.
- Rond 1350 kwam hij in Lirey in de openbaarheid door toedoen van Jeanne de Vergy, echtgenote van Geoffroi de Charny en achterachterkleindochter van Otto.
- In 1453 is hij verkocht aan de hertog van Savooie en verplaatst naar de hoofdstad Chambéry.
- In 1578 verhuisde de lijkwade naar Turijn.
- In 1983 is ze door de erfgenamen van Umberto II van Savooie, de laatste Italiaanse koning, overgedragen aan de Heilige Stoel.

Let even op het jaartal 944, toen de doek met veel vertoon in processie Constantinopel werd binnengebracht. Want in 945 gaf de Byzantijnse keizer in Constantinopel een **munt** uit waarop Christus is afgebeeld. In tegenstelling tot op eerdere munten lijkt Christus hier sterk op de afbeelding op de lijkwade. Met name wat een haarlok lijkt te zijn midden op het voorhoofd is het bloedspoor in de vorm van een omgekeerde 3, uiteraard in spiegelbeeld. Het bloedspoor op de foto is wit, omdat het een negatief is.

Betekenis van de lijkwade in onze tijd

Wat kunnen we concluderen uit de onderzoeken aan de lijkwade? De doek is eeuwenlang bewaard, maar er is dikwijls aan getwijfeld dat het de lijkwade van Jezus was. Kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders hebben dit soms ronduit ontkend, zoals de bisschop van Troyes in 1390 in een brief aan paus Clemens VII, de tegenpaus, die in Avignon zetelde. Zelfs werd beweerd dat de maker van de afbeelding bekend was. Vermoedelijk had een schilder op verzoek een kopie geschilderd en is zo dat verhaal in omloop gekomen. De paus ging er overigens niet op in en keurde de verering van de lijkwade uitdrukkelijk goed. Met de wetenschap van nu moeten we die paus gelijk geven, want geconcludeerd moet worden dat de lijkwade **authentiek** is. Door de ontwikkeling van de natuurwetenschappen kon pas in deze tijd de echtheid van de lijkwade worden bewezen.

De uitkomsten van het onderzoek zijn een nieuw en sterk argument waarom het bestaan van **Jezus** als historische figuur niet ontkend kan worden. Juist nu het christendom in Europa het moeilijk heeft, brengt de lijkwade brutaalweg de gekruisigde Jezus voor het voetlicht. Het is of ze ons eraan wil herinneren dat Hij niet voor niets als martelaar is **gestorven**, en daarna **verrezen**. Hij is echt dood geweest. Onderzoekers hebben gevonden, dat lijkstijfheid is opgetreden. Zijn dood is niet alleen meer een kwestie van geloof, maar is een wetenschappelijk bewezen feit. Dat Jezus verrezen is is hiermee niet bewezen, want hetzelfde effect zou bereikt zijn, als het lijk op Paasmorgen zou zijn verdonkeremaand, wat uiterst onwaarschijnlijk is, alleen al vanwege het feit dat de Romeinse wachters dat niet zouden laten gebeuren, omdat hun dan zeer strenge straffen te wachten stonden. Maar wel is waarschijnlijk gemaakt, dat het lichaam zich 72 uur na de dood niet meer in de lijkwade bevond, want als dat wel het geval was geweest, zouden vloeibare aminenzuren de afbeelding op de doek hebben verknoeid.

De Bijbelverhalen berusten dus op waarheid, afgezien van kleine verschillen tussen de vier evangeliën.

De **confrontatie** met de lijkwade laat zien hoe ontzettend Jezus geleden heeft. Het was werkelijk een zeer pijnlijke, afschuwelijke dood. Dat is heel precies beschreven door de bekende anesthesioloog Bob Smalhout. Het zien van het gehavende lichaam op de lijkwade kan iemand tot geloof brengen, net zoals Thomas pas geloofde bij het zien van Jezus' wonden. De lijkwade kan dienst doen als een **voorwerp van verering en meditatie** en dat geldt ook voor afbeeldingen van de lijkwade. Treffend is Jezus' opoffering tot de dood voor elke mens. Hij bad om deze kelk aan Hem voorbij te laten gaan, want Hij wist wat Hem te wachten stond. Maar toch heeft Hij de gifbeker tot de bodem leeggedronken. Enorme liefde zit hierachter.

Van veel heiligen worden botten en andere stoffelijke overblijfselen als **relikwieën** bewaard. Van Jezus kon dat niet, omdat hij met zijn lichaam uit onze drie dimensies is gestapt. Wel waren er **attributen: het kruishout**, opgespoord door keizerin Helena in 325, een speerpunt, spijkers, de zweetdoek.

Ook de lijkwade kan als attribuut worden bijgeschreven, maar dat niet alleen: er zitten ook **bloedresten** op, echte stoffelijke overblijfselen van Jezus' lichaam.

In de Koran: soera 4, vers 157 staat: Zij (t.w. de Joden) zeggen: „Wij hebben de Messias, Jezus, zoon van Maria, de boodschapper van Allah gedood”, - **maar zij hebben hem niet gedood, en zij hebben hem niet gekruisigd**, en verderop in hetzelfde vers staat nog een keer: **zij hebben hem vast en zeker niet gedood**.

Op grond van dit vers beweren de mohammedanen, dat Jezus niet aan het kruis is gestorven en dat de christenen hun Schrift hebben vervalst. Nu is bewezen, dat Jezus wél aan het kruis gestorven is. Dus niet de Bijbel is vervalst, maar de **Koran** heeft al die eeuwen **onwaarheid** verkondigd. Christenen kunnen hier veel meer gebruik van maken door uit te dragen dat de Bijbel waar is en de Koran niet. Zij kunnen mohammedanen hiermee confronteren en Jezus' blijde boodschap stellen tegenover Mohammeds boodschap van strijd, onderwerping en moord, gericht tegen andersdenkenden.

De waarheid van de lijkwade en de onwaarheid van de Koran zullen voor mohammedanen moeilijk te verteren zijn, want de Koran vervloekt in soera 2, vers 85, al diegenen die een deel van de Koran verwerpen.

Het zal niet toevallig zijn dat in deze tijd de leugen van de Koran aan het licht komt. De ontwikkeling van de natuurwetenschappen heeft deze conclusie mogelijk gemaakt, gebaseerd

op de christelijke overtuiging, dat de wereld kenbaar is. De boodschap van de lijkwade kan gelezen worden als een afwijzing van de islam en een appèl aan mohammedanen om zich van de islam los te maken en zich tot Christus te keren. Het is te hopen, dat zij de valsheid van de islam gaan inzien en besluiten hem te verlaten.

Tot slot nog een citaat van: Fr. Christopher P. Kelley, anglicaans priester en theoloog in Carlsbad, Californië: „*De islam ontkent nog steeds de werkelijkheid van het kruis. Wetenschappers die zijn grootgebracht in de islam, staan versteld door de verifieerbare feiten die voortkomen uit de lijkwade. Zij zien de fouten van de Koran.*”

Jezus ontmaskert Mohammed:

„But Islam still denies the reality of the Cross. Scientists raised in Islam are stunned by the verifiable facts arising from the Shroud. They see the errors of the Qu’ran.”

Herman F. Boon, scheikundige

Credits

Ondanks onze inspanningen om de auteurs van alle foto's te benaderen is dit niet altijd gelukt. Mocht iemand zijn werk herkennen, laat het ons dan aub weten via e-mail naar contact@vrijekatholieken.nl.

Voorkantje

File: Enrie Giuseppe.La Sindone. Torino-Santa Sindone, Particolare Col Volto 101B1.jpg

Fotograaf: Enrie Giuseppe,

License: Creative Commons Attribution 3.0 Italy license

<https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/it/deed.en>

Pag. 2

File: Shroudofturin rotated.jpg, Wikimedia Commons

Public domain

Pag. 3

Het pelgrimsinsigne, foto public domain Wikimedia Commons

File: Shroud of Lirey Pilgrim Badge.jpg

Author: Arthur Forgeais (1822-1878), collection de plombs historiés trouvés dans la Seine, tome IV : Imagerie religieuse. Paris, 1865, p. 105.

File:Turin-plash.jpg

Author: Александр Мень

Public domain Wikimedia Commons

Pag. 4

Schilderij Jean-Gaspard Boldoino

File: Jesus wrapping - g.battista.JPG, Wikimedia Commons

License: GNU Free Documentation

Pag. 5

Landkaart Israel: eigen werk

File: Gundelia tournefortii 2.JPG, Wikimedia Commons

Author: Gideon Pisanty

License: Creative Commons Attribution 3.0 Unported

File: Cistus creticus.JPG, Wikimedia Commons

License: Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported, CC-BY-SA-3.0-migrated

File: Zygophyllum dumosum.jpg, Wikimedia Commons

Author: גמרפ ןתיא

License: GNU Free Documentation

Pag. 6

Afbeeldingen uit het boek “The Coins of Pontius Pilate”, by Jean-Philippe Fontanille and Lee Gosline, Shangri-La Publications, 2001 en “Guide to Biblical Coins”, by David Hendin, Amphora Books, New York, 1987.

Pag. 8

Biologische cyclus uit brochure ‘Wie is de man van de Lijkwade?’, pag. 18

Pag. 9 en 10

Files: Hungarianprymanuscript1192-1195.jpg en L.holes.jpg

License: Public domain work of art Wikimedia Commons

pag. 13

Zweep uit brochure ‘Wie is de man van de Lijkwade?’, pag. 13

Pag. 19

Dark image at bridge of nose on the Shroud, Mark Evans, 1978

Pag. 20

File: Brioche.jpg, Wikimedia Commons

Author: Rainer Zenz

License: Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported

Pag. 22

Routekaart uit het boek „Op het spoor van de Lijkwade”, pag. 37

Pag. 23

Byzantijnse munt: Paris, Bibliothèque nationale de France, Cabinet des médailles
(file uit www.sindonology.org)

File: Turin shroud positive and negative displaying original color information 708 x 465 pixels 94 KB.jpg, Wikimedia Commons

Author: Dianelos Georgoudis

License: Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported